

O.J.D.: No hay datos
E.G.M.: No hay datos
Tarifa: No hay datos

Fecha: 04/10/2011
Sección: CULTURA
Páginas: 42,43

Alfons Borrell: “Per poder pintar un paisatge t’hauries de menjar l’herba”

Maria Palau
SABADELL

Pico a la porta del seu estudi, tot i que ja la té entreoberta. L’he pogut espiar uns segons abans: m’espera assegut en una cadira, quiet i amb la mirada perduda. És un estudi amb una llum especial, d’aquelles que fa les delícies dels fotògrafs. Entro i em porta de seguida al fons del taller –ni gran ni petit, endreçat, atapeït d’obra– que té per cua un pati enjardinat amb un estany ple d’herbes frondoses i peixos de color taronja. Moltíssims peixos navegant per l’aigua intensament transparent. El seu paradís vital i pictòric. Són el mateix taronja i el mateix verd que pigmenten les seves teles. Els mateixos. Clavats. Crec que si pogués pintaria dins de l’estany. Alfons Borrell (Barcelona, 1931) és un home que entén la pintura igual que la vida. No les distingeix i s’excita quan algú o alguna cosa intenta posar-hi els límits. Pinta perquè viu, viu perquè pinta. Té un gran sentit de l’humor, tot i que sempre que parla ho fa seriosament, sense altiveses. Tímid, vergonyós. S’emociona quan evoca i invoca la seva estimada Rosa. Humil, modest, auster. Xerraire, no fa escarafalls de res. És un clàssic de l’art català, un degà de l’abstracció. Admirat, sí; reconegut... menys. No fa retrets, però és conscient que alguna cosa falla en el sistema artístic del país. El Macba no li ha comprat mai cap tela. Fa poc, quatre dies mal comptats, uns dibuixos. Però el seu art llueix, tot i que no està fet per lluir, sinó per viure, per assistir al drama de la vida. Ara, ho fa a l’Espai Volart 2 de Barcelona, el centre de la Fundació Vila Casas que ret tribut als grans mestres de l’art del país.

Ara ja passo de tot.

Què vol dir?!

Doncs que deu fer uns deu o dotze anys

UN CLÀSSIC

“La meua obra és un llop amb pell de xai”, exclama Alfons Borrell, un dels degans de l’abstracció catalana, obstinat des de fa mig segle a pintar el drama de la vida

UN TRIBUT

L’Espai Volart 2 de la Fundació Vila Casas ret tribut a la seva intensa trajectòria amb una exposició retrospectiva. “La pintura és la vida, no hi ha cap més tema”, diu

Què punyeta vol dir ser artista? A mi m’agradaria ser invisible”

que m’he distanciat de totes les pors que tenia, m’he desempallegat de tots els dubtes que m’han perseguit sempre.

Del drama humà que impregna la seva obra, no se’n deu pas haver distanciat?
No, dona, d’això no. No puc. Em fa gràcia, per dir-ho d’una manera, la gent que mira la meua pintura i diu: “ai, guaita tu quin blau més maco”. No saben que la meua obra és un llop amb pell de xai. Però si el meu blau és impertinent!

Pinta molt o poc?

Vinc tots els matins a l’estudi, però sovint no faig res. Sóc dels que penso que s’ha de treballar, però no cada dia. Ve quan ve. La pintura no és un exercici de belles arts, és com un joc de màgia, perquè apareix. Vinc, miro els peixos, les plantes, remeno, faig un gargot... Produir per produir no serveix de res. Això de llevar-se al matí, posar-se la granota i fer merda, doncs no, no ho faig. Miró deia que era com un jardiner. Això és pintar: plantar una llavor, mirar com creix, podar unes branques. La pintura és com la vida, i a la vida hi ha moltes pauses.

I vacil·lacions.

Sí, però és el que et deia abans, ara ja no. Sento una intuïció especial quan va o no va una obra. Últimament la pintura em surt amb una tranquil·litat terrible. Forma part de mi mateix.

No sé si li semblarà una mica impertinent aquesta pregunta: ha fet fortuna amb l’art?

No, Déu me’n guard! Aquí al meu estudi no ve ningú, alguns amics i prou. Abans sí que hi havia vingut molta gent, ara no. Col·leccionistes? Res de res. Ara vénen només amics, com en Perejaume, amb qui m’entenc molt bé. Dec fer una pintura rara, què vols que et digui. De fet, sí, és més a prop de la poesia i de la música que de res més.

Què li passa a la pintura d’avui? Encara té sentit pintar?

Els pintors no pinten la vida, pinten el que veuen i, segurament, el que senten. Que vols pintar un paisatge? Per fer-ho t’hauries de menjar l’herba. I l’olor de bosc humit, com la pintes?! Un paisatge també és caminar per la muntanya, trobar-te un banc de boira i tornar-te gris. I això com ho pintes?

Vaja, que no és la pintura la que s’ha mort sinó els pintors.

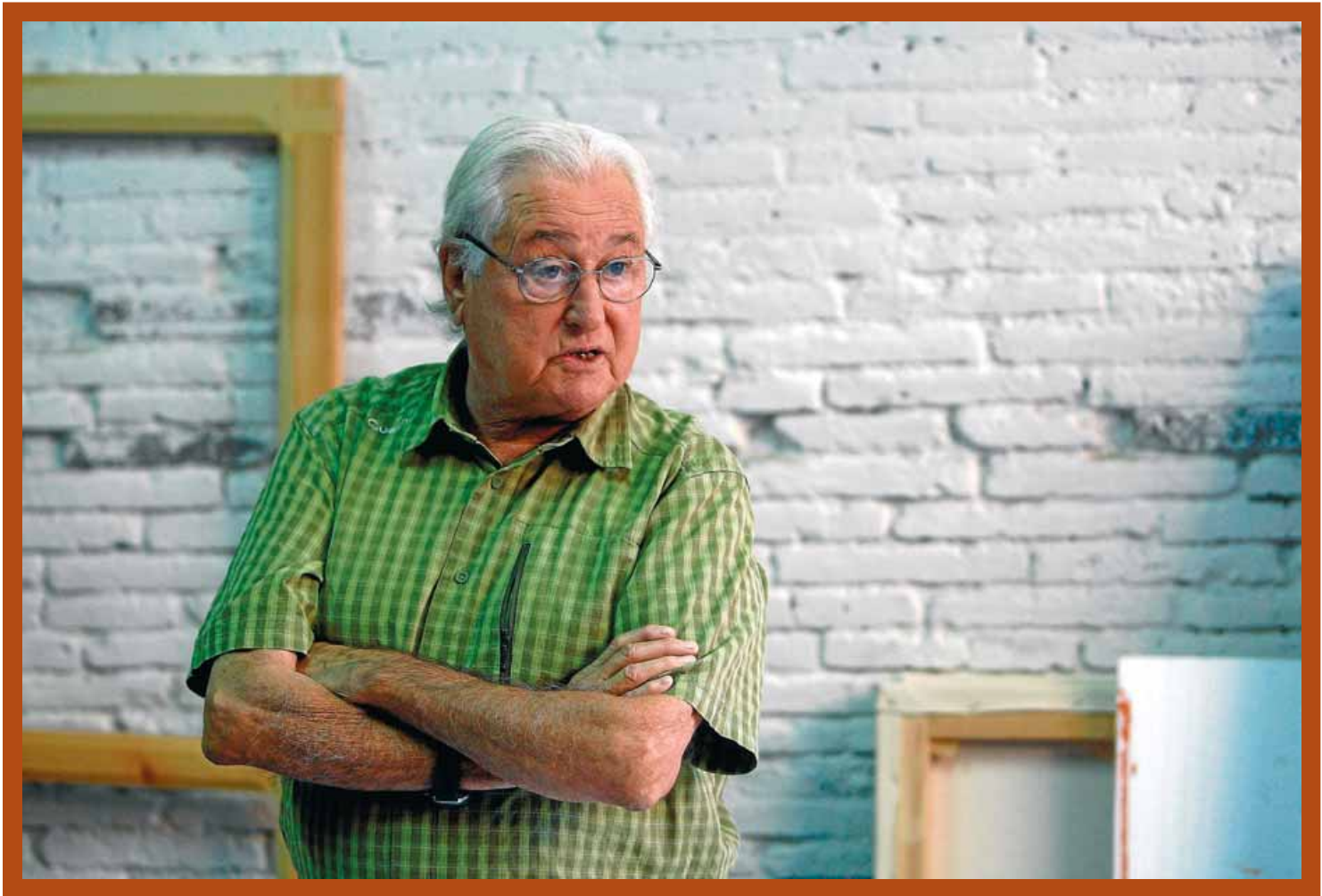
Una cosa així. Vénen i et diuen: “et vindria anar a Mèxic, allà hi veuràs uns colors...” I jo els dic: “però si la pintura és aquí! [assenyala amb el dit el petit estany ple de peixos que té al seu pati]”. “Ara farem les Meninas, ara farem una plaça de toros, ara farem...”, busquen el tema i no saben que el tema ets tu mateix. Colors, colors i colors. Però si jo només en tinc quatre, el verd, el blau, el taronja, l’ocre i, sí, el gris. Però, bé, potser sóc jo el que vaig errat.

Mirem enrere. En què va ser més decisiu per a la seva carrera artística Anglada Camarasa, el seu primer mestre?

Vaig anar a fer el servei militar a Pollença i allà el vaig conèixer, i molt. Dec ser dels pocs que queden vius que el va tractar. T’he de dir una cosa: jo no vaig néixer pensant que seria pintor. Vull dir que era molt inhàbil, és que no sabia ni dibuixar! Ara, el que sí que tenia era una revolució interior, això sí. A Anglada Camarasa el vaig veure un dia que sortia d’una tertúlia de l’hotel Miramar: era un home baixet, amb les celles molt poblades, anava amb barret i fumava un puro. El vam aturar, jo i un altre amic pintor, i ens va dir: “Sou pintors? Doncs si us ha picat la mosca ja no us la traureu mai més de sobre.”

I el va anar a veure a l’estudi.

Sí, moltes vegades. Hi anava vestit de

Contra les modes. Tot i que nascut a Barcelona, Alfons Borrell és un sabadellenc de cap a peus. La seva família s'hi va instal·lar quan ell tan sols tenia 9 anys i no se n'ha mogut mai. Des de Sabadell, és a dir, des de la perifèria, ha erigit una carrera artística central en la història de l'art català del segle XX. Va conèixer Anglada Camarasa quan feia el servei militar a Pollença i gràcies a ell, diu, va aprendre a dibuixar... vaixells. Als cinquanta, es va decidir per l'abstracció a la recerca d'una obra que recollís el drama de la vida. Enemic de les tendències dominants liderades per l'informalisme de Tàpies, ha tingut sempre adeptes totals al seu treball, començant per Eduardo Cirlot i Alexandre Cirici. Amic íntim de Brossa, té una relació molt especial, d'admiració mútua, amb Perejaume. ■ ORIOL DURAN

soldat. “Un moment, que estic escoltant Wagner”, em deia, i jo allà quiet. “Tu el que has de fer és dir-li al teu pare que et compri tres quilos de paper i deu llaips. I a dibuixar del natural.” Em va dir que dibuixés barques, perquè costen molt. Vinga a dibuixar barques. I en vaig aprendre, sí, oi tant! Em vaig adonar d'una cosa: que la pintura és una mecànica que s'aprèn.

El talent...

No, no s'aprèn. El que no s'aprèn és tenir una visió universal de les coses de la vida. No pots mirar i pintar les coses tan tranquil com si estiguessis darrere una pantalla. Tu aquí, la tela davant teu i el paisatge darrere seu, quines besties. Es pensen que la pintura és belles arts i no ho és.

Per què va deixar la figuració i es va lliurar de forma tan incondicional a l'abstracció?

Això va passar als anys cinquanta, quan jo tenia 25 anys. Un dia, des de la finestra de casa, vaig veure una escena que em va ferir: un obrer i la seva família dinant al carrer. Diràs: “això és sensible-ria”. Per a mi no ho va ser. Jo ja deuria estar tou per les meves angoixes i les meves pors. Vaig pensar: “això no es pot pintar, la pintura ha de ser una altra història”. I vaig començar a crear obres molt

contundents i dramàtiques. I no he canviat, segueixo pensant exactament el mateix.

En aquells temps era difícil fer entendre aquesta pintura.

Em van arribar a escopir a un quadre i em van enviar un anònim. Això em va passar als anys setanta.

Els temps han canviat i vostè manté una actitud radical amb la pintura.

No poso títols a les obres, hi poso la data. La data és el títol de l'obra perquè hi està implicada. Quin títol hi posaries? *Vista del mar? Jardí amb contrallum?* Tu creus que ho he de posar jo? No parlo mai de l'artista. Què punyeta vol dir ser artista? N'hi ha tants que van d'artistes per la vida i no saben ni què és la vida. Artistes que van de vedets i tenen una obra absolutament mediocre. A mi, si vols que et digui la veritat, m'agradaria ser invisible.

Li ve de gust recordar els happenings del grup Gallot? Per exemple, aquella gran pintada enmig de la plaça de Catalunya el 1960.

Gens de gust. Allò va ser un drama. Només em va servir per aprendre una cosa: que havia de començar de zero. Vaig ser massa innocent. El meu món era més intimista i solitari, molt lluny

de l'espectacle. Ah, i tots van acabar fent figuració. Em vaig agafar una pausa de set anys, perquè, de fet, jo tenia un ofici, era relloger, i havia de pujar la família. Però la consciència de pintor no la vaig perdre mai.

És curiós, perquè vostè mai no va marxar a fora a formar-se, ni a París ni a Nova York.

Però si la pintura és aquí, per què me n'hauria d'anar a fora? A més, no m'agrada viatjar. Què hi faria? Quan he exposat a fora, sempre han estat viatges d'anada i tornada. Anar i tornar. Per què me n'he d'anar al Japó per pintar? La meua vida són aquestes bestioles [torna a assenyalar els peixos de l'estany] i aquella orquídia. Em fa gràcia quan diuen que la meua obra té una aura oriental. Sí, oriental de Catalunya!

Segur que li ve molt més de gust recordar Brossa.

Ens enteniem perquè jo no deia res [riu]. Era un poeta maleït, un malcarat, tenia un caràcter molt difícil... sí, d'acord, però també era tot el contrari. Vam ser molt amics. Jo l'admirava molt i ell em va ajudar molt. Per exemple, quan vaig exposar al Centre Pompidou de París [l'exposició col·lectiva *Seny i rauxa*, que es va fer l'any 1978].

Li molesta que li diguin que la seva obra s'assembla molt a la de Rothko?

És que no s'hi assembla en res. No entenc per què ho diuen. Només ens connecta l'espiritualitat. Res més. Ara, si em fas dir tres artistes, ho tinc clar: en primer lloc, Miró, en segon, Rothko, i en tercer, Picasso. Picasso era una bèstia; jo, no.

Li treuen la son el reconeixement i la reputació?

Gens! La meua filla sempre em diu: “Déu nos en guard que haguessis tingut èxit. No hauries aguantat la pressió!” Això no vol dir que no m'indigni quan sento que li donen el premi nacional d'arts plàstiques a determinats pintors. Penso: “ostres!” I no és enveja, no. Quan li van donar a en Perejaume me'n vaig alegrar moltíssim. Sóc un enamorat de la seva obra; sempre va més enllà, a anys llum dels altres artistes conceptuals. Jo m'he mantingut una mica al marge de tot, de les influències; vull dir que no he convidat mai a sopar a ningú. No em preocupa si l'Hernández Pijuan o el Ràfols Casamada han tingut més èxit que jo. Si em donessin un reconeixement, és clar que em faria il·lusió. Ara, si me'l donen quan m'hagi mort, els meus fills ja el poden llançar a les escombraries.